

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1938

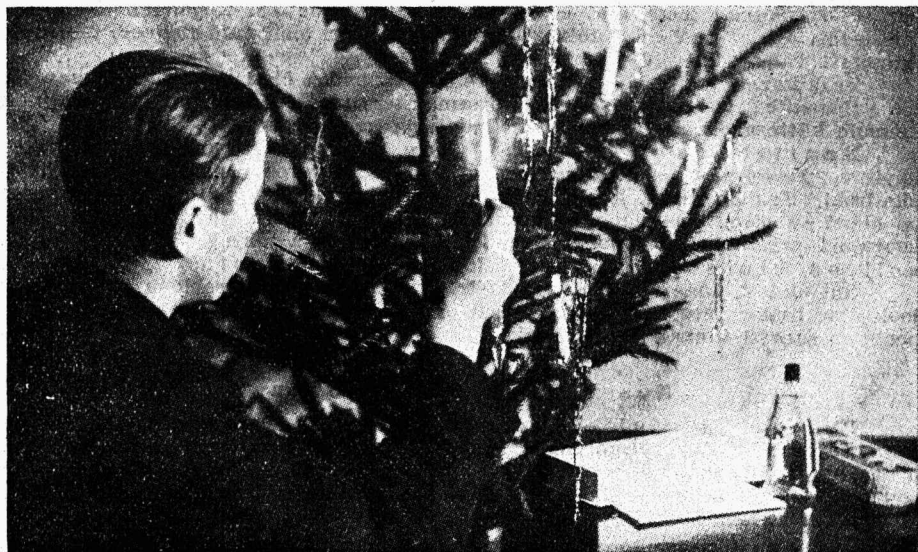
VI aastakäik

Toimetaja A. ECKBAUM. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 6, pk. 54, tel. 484-15.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 12

Detsember

Fr.R.Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

Künlad süütuvad.

58,9484

Raamatu saatus.

Kirjanik Aino Kallase kõne, peetud raamatunädala ava-aktusel Tallinnas
4. detsembril s. a.

Raamatu sünd, trükikunsti leiutamine peaaegu viissada aastat tagasi, on inimkonna ajaloos võrdne tule leiutamiselega. Need kaks leiutist on tõepoolest sama hõimu: ka trükikunst tähendas tule leiutamist, vaimse tule sündi.

On õige, et väga suur osa inimkonna kõige jäädavamast vaimuvarast on olnud olemas juba enne Gutenbergi leiutist. Alguses oli sõna.

Ärgem unustagem, et raamat on vaid vahend. Enne raamatut, enne ühtki vahendit, oli inimõte, oli luule. Tõsi, raamatu-ajastust on pärit niihästi Shakespeare' kui ka Goethe. Aga enne raamatut olid meil juba Taaveti laulud, Hiiobi raamat ja ülemlaul, oli Odysseia ja Ilias, oli Aishylos ja Sofokles, oli Divina Commedia. On koguni olnud olemas terve liik suurt luulet, mis pole säilinud järelpõlvedele papiütrose või pergamenti abil, vaid kõige algupärasemas panipaigas, inimajus. Meenutagem ainult Eesti ja Soome miljonilisi luuleridu. Rahvaluules, olgu see greeka või soome-sugu rahvaste oma, anti inimõte, luule põlised kujutelmad ilma ühegi vahendita edasi.

See ei vähenda aga raamatu sünni määratud tähtsust. Kõik elasime ju ainult paari kuu eest läbi lühikese, aga seda tihedama sõja kartuse. Võisime nagu Ilmutusraamatust laenatud nägemustes, mis kahjuks oli üsna kaine aju saadus, kujutella hävingut külvavaid lennukeid maailma suurte vaimsete varaaitade kohal. Päistis enam kui tõenäolisena, et oleks paratamata hukkunud osa inimkonna ühist kultuurivara. Aga, — kuigi need nägemused oleksid tõeks saanud, kuigi oleks hävinud asendamatuid käsikirju, haruldasi trükke, kalleid kunstitöid, siiski ei oleks see tähendanud ligikaudugi niisugust kultuurilist katastroofi, nagu oli veidi aega pärast Kristuse sündi Aleksandriasse kuhjatud kultuurivarade häving. Seitssada tuhat käsikirja hukkus tookord tulekahjus! Raamatut aga ei saa hävitada nagu käsikirja. Tänu trükikunstile, oleks kaugeit suurem jagu hukkunud raamatutest olnud alal teiste maade, teiste maailmajagude raamatukogudes. Neid oleks olnud vaja vaid uuesti trükkida, et täita uusi raamatukogusid. Ei ole ka pärast trükikunsti leiutamist enam võimalikud niisugused kirjanduse kurbumängud, nagu see, et meil on Sofoklese draamadest järel õieti vaid riismed, üle sajast draamast vähem kui üks kümmendik — seitse.

Trükikunsti leiutamine, raamatu sünd, tähendas õieti valdava dünaamilise jõu vabanemist, lahtilaskmist. Alles raamat tegi teaduse, tegi luule tervele inimkonnale kättesaadavaks, vabastas ta käsikirja kammitsast.

Raamat, see on liikumapanev jõud, niihästi elu loov kui ka elu hävitav. Ta on niisama dünaamiline kui teine veidi varema ajastu suur leiutis — püssirohi. Igauks meist, kes kunagi on seisnud suurte raamatukogude vaikuses, on olnud sunnitud tundma nähtamatut aga ühtlasi vägevat jõudu, mis on otse hoovanud pealtnäha liikumata, surnud köidetest. Raamatud hingavad, neil on elu sees, ka siis, kui neid ei loeta.

On inimesi, enne ning praegu, kellele raamat tähendab rohkem kui söök ja jook ning maine vara. Raamatut pärast on mindud tuleriidale ja raamatud omalt poolt on samuti rännanud tuleriidale.

Kas raamat on hädaohus?

Praegusel ajal on märgata imelist vastolu, ühelt poolt raamatutoodangu ja eriti raamatu levimise enneoletamatut tõusu, mis loomulikult peaks ühtlasi tähendama raamatu kasvavat osatähtsust elus ning kultuuris. Teiselt poolt on ikka sagedamini kuulda hüüdjaid hääli, kes hoiatavad raamatut varitsevatest hädaohtudest.

Raamatu tähtsuse tõus on osalt puht-kaubanduslikku laadi. Kunagi varem ei ole praeguses ulatuses võetud raamatutoodangus ja levikus tarvitusele samu võtteid, mis igal teiselgi kaubanduslikul alal. Võiks väita, et raamat on muutu-

mas kaubanduslikuks saaduseks, äriesemeks. Iialgi enne kirjandusajaloo kestes ei ole raamatute, eriti muidugi romaanide, trükid suurtes kultuurikeeltes saavutanud sääraseid tippe nagu praegu, kus nad heal juhul kerkivad sadade tuhandeteni. Vastavalt on kasvanud kirjastajate reklaam raamatule, reklaam, mis muidugi peamiselt on kaubanduslikku laadi. Ajaleht ja raadio mõlemad seisavad kirjanduse leviku teenistuses.

Hoopis rõõmustavam nähtus on aga teine, puht-ideeline propaganda, mis on käima pandud kirjanduse leviku, raamatu rahva sekka kandmise otstarbel. Sellise ideelise propaganda tunnustajateks oleme ka sel hetkel, Eesti raamatunädala avaaktusel. Kõikjal, mitte ainult Eestis, korraldatakse raamatupäevi, raamatunädalaid, raamatunäitusi, selgitavaid loenguid, kirjanduslikke võistlusi. Elevus raamatu ümber on näiliselt suurem kui kunagi enne.

Agas millest see erakordne elevus?

Kas raamatul on vaja erilist kaitset, erilist tuge?

Ei saa salata, et see tõepoolest on praegu nii mitmegi kirjanduslikku raamatusõbra veendumuseks. Prantslane Georges Duhamel on avaldanud raamatu „Défence des Lettres” — Raamatu kaitseks —, mida läbib nagu appihüüd — SOS: raamat on hädas. Üsna hiljuti kirjutas noor Soome esseist Olavi Paavolainen samal teemal ühes Soome ajakirjas. Duhameli lähtekohaks on, et inimkonna praeguse hariduse saatus on seotud raamatu saatusega, — hävib raamat, hävib ka kultuur. Igal pool näeb ta aga kadu raamatule. Kino, raadio, pildilehed, kõik on raamatu vaenlased ja kukutajad. Nad teevad raamatu aegamööda tarbetuks, kuna nad rahuldavad inimeste teadmistejahu ja luulelamuste tarvet kergesti nauditaval kujul, mis ei nõua seda vaimset tööd ja pinget, mida nõuab raamatusse süvenemine. „Pilt surmab raamatu,” ütles Paavolainen. On lähenemas uus primitiivsem, meelelisem lihtsam ajastu, oma ühekülgse füüsilise, sportlik-sõjalise kultuuriga, mille ees vaimu kõrge areng, intellekt ja meelekujutus, teaduse ja luule osatähtsus peab paratamatult taganema vähemalt ajutiselt.

Arvan isiklikult, et niihästi Duhamel'i kui ka Paavolaise vaated siiski on liia pessimistlikud, niipalju tõtt kui neis ka sisaldub. Seni ei ole ju katsutud raamatu ainuvalitsust kukutada ühegi uue leiutise abil. Peaaegu viissada aastat on raamat meile vahendanud teadmise, mõtte, meelekujutuse rikkust.

Luule, inimõtte aga on, nagu öeldud, vanem kui raamat, vanem kui kivikirjad, papüürus ja pergament. Võtku ajastu vaim ajutiselt missuguse suuna tahes, ikka sünnib edasi maailmas inimesi, kes on valmis võtma oma õlgadele loova luuletaja, loova teadlase kannatusristi, ta pärisosa, ilma milleta ei sünni ei suurt luulet ega loovat teadust.

Meie kõik aga oleme ikka veel raamatuajastu kasvandikud. Keegi Inglise luuletaja ütles mulle kord: „Kui tahan luuletada, lähen aeda ja palvetan: Lord, give me the living word! Issand, anna mulle elav sõna!”

Austagem, armastagem raamatut! Raamatus on inimkonna elav sõna!

Kõige võitluse eeltingimus on võitlus endaga, millega tuleb aegsasti algust teha. Vaimu võitlus mateeriaga algab inimeses eneses, kõrgema teadvuse poole tung satub kokku kehaliste ainetega, mis seda tungi vähendavad, piiravad (erootika, himud jne.). Sellepärast tuleb inimese psühhofüüsilist üksust distsiplineerida, et keha võimust ei võtaks.

Kehakultuuri siht on keha taltsutada, et vaim, hing seda suuremat lendu võiks võtta

Juhan Luiga.

Jõulud. . .

On jälle tulemas jõulud. Neid on minevikus juba pikk rida. Ei mäletagi neid kõiki enam. Kui ometi ulatuks vaatama üle möödunud jõulude aheliku algusest lõpuni! Kui näeks neid veelkord oma ees ritta lükituna! Mis oli neis nii head ja ilusat, et ootame neid alati uuesti?

Eks too ju iga lüli sellest ahelikust meile midagi, mida me ometi nii igatsusega ootama ei peaks. Eks too ta ju noortele iga aastaga suuremaid kohustusi, suuremaid muresid, suuremat ja raskemat töökoormat ja — suuremaid pettumusigi. Keskpõlvele — eks näita iga lüli, et allamäge minev rada jääb lühemaks ja lühemaks, kuid samm muutub raskemaks. Vanadele, kelle elupäike käib madalalt, eks jõulud pane jälle mõtlema ja küsima: näen ma neid veel?

Kuidas kõik meie ootame — noored ja vanad. Ootame hoolimata sellest, et iga jõuludega lisanduvad noortele uued kohustused ja mured, et vanadel vajub selg üha rohkem vimma ja samm muutub raskemaks ning lühemaks.

Jõulude ahelik — eks ole ta meie ilusamate päevade vastukaja. Eks tundu ta isegi kogu meie elu vastukajana. Aeg on viilinud konarused ja okkad meie möödunud päevade mälestustest. Püsivad vaid selgemad ja sügavamad elamused. Ja neist näibki moodustatuna kogu meie elutee. Nii näeme selget ahelikku ilusast ajast — jõuludest. Kõigist on neist midagi säilunud, kõigist midagi ilusat, kuigi ise alati ei tea, millise lüli juurde just kuulus üks või teine mälestuste kuldlõng.

Kes meist keelduks vastuvõtmast uut lüli ilusamate mälestuste ritta? Kes tahaks jätta elu vaesemaks kas või ainsa ilusa hetke võrra? Kes ei ootaks jõuludelt, et need lükivad ilusate mälestuste ahelikku uue lüli — rõõmsa ja heleda.

Teile, noored, on rohkem päikest. Teie südames on rõõmul rohkem ruumi ja teie huultele eksib naer sagedamini. Hoidke neid! Need on väärtused, millest peab piisama kogu eluks. Teie jõuludki peavad olema elavamad ja kirgastuma suurest, tõelisest rõõmusest. Looge omale sellised jõulud!

Looge omale sellised jõulud ka siis, kui nad teie kõiki ootusi ei rahulda. Looge nad omale ilusamaks ajaks ka siis, kui jõuluvana kingikott ei sisalda oodatut, või ta koguni tulemata jäi.

Ärge laske tumestada jõulurõõmu pisikestel muredel ja pettumustel. Saage neist üle! Tõeline jõulurõõm on seda väärt!

Olge valmis ulatama osa omast jõulurõõmusest ka vanematele ja vanaisa-vanaemale. Teadke, et nemad ei vaja palju! Piisab vaid rõõmsast südamest ja lahkest sõnast. Teil seda ju jätkub.

Lisagu tänased jõulud Teie elu ahelikku ilusama ja selgema lüli!

Aina Valgre.

Õhtu.

Käis vanaemake mullu
kiriku teil.
Tänavu jäägu või surgu, —
kõvaks saan'd suhu leib.

Kulmud ja juuksed kui takud,
hambutu suu.
Lee kõrval tammisel pakul
istudes valutab luu.

Õhtuti väikese poja
endaga viib.
Ümber ta juttude koja
süame hellitav tiib.

Varraste klõbinast venib
villane sukk.
Pojapoeg lugeda veerib,
aabitsal punane kukk.

Mõtted kui vagusad talled, —
õhtu nii pikk!
sähvati virmalisvalgust,
leelõukal siristab kilk.

Kuulan, veel kuulan ta juttu,
vestelõng kaob,
pea vajub sülle, jääb tuttu,
uinuvad väsinud laod.

Frieda Ulm.

See ei ole vaba, kes teistelt loodab tegusid, vaid on ori, kes ootab peremehelt leiba ja katust, ja käske! Vabapüüdeline teeb ise seda, mis tarvis, ja sunnib ümbrust kõrgemale vabadusele, millele see ei taipu areneda, või areneb liiga aeglaselt.

Juhan Luiga.

Töökoosolek maanoorteringsis.

Kuidas korraldame oma köögi.

Koosoleku avab Virve Voog, koosoleku juhatajaks valitakse Anni Puhasküla, protokollijaks Jaan Kaare.

Anni Puhasküla: Tänan usalduse eest. Tänase koosoleku päevakorras on:

I. Kõne: „Kuidas korraldame oma köögi — Endla Ots.

II. Läbirääkimised.

Kas soovitakse sõna päevakorra kohta? Nähtavasti ei soovita — palun referenti kohale.

Endla Ots: Lugupeetud koosviibijad. Palume: „meie igapäevast leiba anna meile tänapäev,“ — töötame hoolsalt päev päeva järgi, et saaksime igapäevast leiba. Ei möödu söömata ainust päeva, ootame emalt, oodatakse perenaiselt, mida head ja suupärast ta asetab lauale.

Toitlustamine on igapäevane paratamatu tarvidus, otstarbekohane ja õige toitlustamine aitab kasvatada terveid, elujõulisi ja teguvõimsaid inimesi ja seepärast peaksime meie, — noored, kaasaaitama jõudumööda igapäevase toitlustamise korraldamisel.

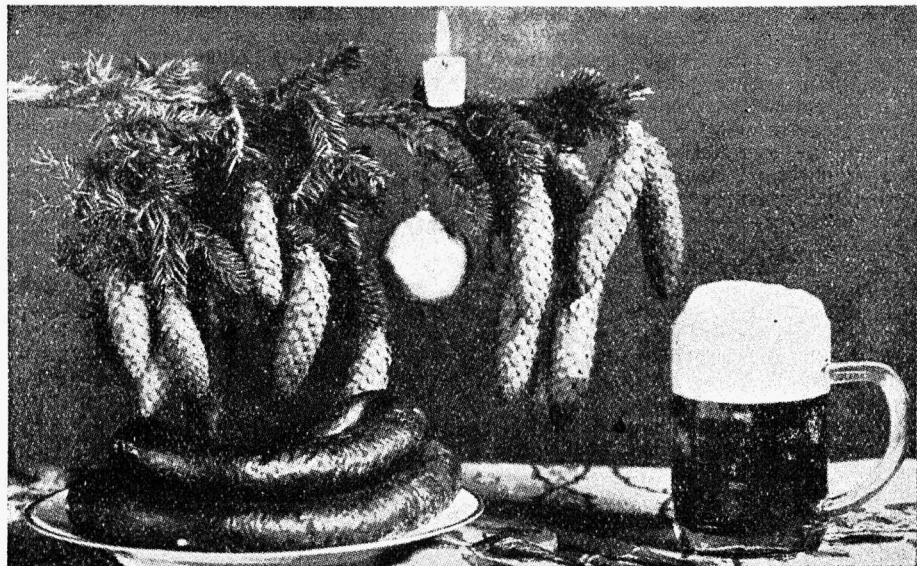
Meie kodudes on sagedasti just igapäevane toitlustamine väga ühekülgne, pole aega ega õiget kohta maitsevama ja mitmekülgsema toidu valmistamiseks. Ent aega ja jõudu säästame just otstarbekohaselt korraldatud töötamise ruumis, kus tarvilikud tööabinõud alati kindlalt kohalt kättesaadavad. Rahvatoitlustamise paremaks korraldamiseks on hädavajalik köökide ümberkorraldamine toiduvalmistuse otstarbeks. Vaadeldes aga meie talukööksid, tundub, et need on korraldatud palju enam sigade söötmise, hobuste vee soojendamise, meeste puutõetgemise, tüdruku magamise ja muude mustemate tööde jaoks, kui toiduvalmistamiseks. Tarvitseb tulla tallu — seal on kaks välisust: üks neist n. n. „puhas uks“ on vähemalt külmal aastaajal suletud, teine — s. o. köögiuks ja sealt pääseb mõnikord otse õuest, paremal juhul läbi eeskoja kööki, kust seega ainus pääsetee kõikidesse töö ja eluruumidesse. Pole siis ime, et köögi seintes leidub 3—5 ust ja väike aken peale selle. Nii sugust kööki on väga raske ümberkor-

raldada, sest ei leidu enam sobivat ruumi, seinakapile ega puukastile.

Otstarbekohane köök peaks asetsema elamu põhjapoolsemas osas, mis takistab suvise liigkuumuse eest. Elamul peaks olema esikust ka teisi eluruumidesse pääsemise võimalusi, seega ei tarvitseks köök täita läbikäidava esiku otstarvet, vaid võiks olla perenaisele rahulikuks toidu valmistamise kohaks. Köögi aken olgu avar, umbes üks viiendik põranda pinnast. Seinad ja lagi peaksid olema kergesti puhastatavad, kõige parem oleks olivärviga katmine, mis aga kalliduse tõttu mõnikord kättesaamatu. Vanades elamutes kus põhjalikum ja kallim ümberkorraldus pole tasuv, võiks siiski vähemalt paar korda aastas kööki lubjata — see hävitaks pisilasi ja looks puhtust. Köögi põrandaks meie maaoludes saab soovitada värvitud laudpõrandat.

Tähtsam osa köögist on sisustus. Vaadeldes praeguseid talukööke, on enamus neist hoopis sisustusvaene, — mõni laud, vana tool, määratud riul ja ainult paremal juhul ka nõude või toiduainete kapp. Pliit — seegi ajab mõnikord suitsu rohkem kui lahtisest uksest jõuab õue valguda. Korralik pliit köögis võimaldab kokku hoida nii küttematerjali kui ka pesunaise tööaega. Pliit asetsegu nii, et valgus paistaks vasemalt, hädakorral lubatud ka paremalt, kuid ialgi mitte toiduvalmistaja seljatagant. Paremad on restiga ja ustega pliidid kui lahtised küttekolded. Pliidi juurde peaksid kuuluma praeahi ja soojavee katel, pliidi lähedal vajalik puukast või pliidiga ühenduses ehitatud puude panipaik. Hädavajalikud köögis on mitmesugused panipaigad vähematele toiduainete tagavaradele, keedu- ja toidunõudele, puhastusvahenditele, köögipesule j. m. Otstarbekohasemateks osutuvad seinakapid, mis ulatuvad põrandast laeni. Sarnased kapid on lihtsad valmistada, nägusad ning mahutavad palju.

Kappide ruumi on võimalik jagada ustega, erinevate riulite ja laegastega. Juhiksin tähelepanu just kapiuste sisse- ja väljakuulutamisele, kuhu võib riputada puulusikaid, nuiasid, riive, sõelu ja mitmesuguseid muid tööriistu.

Seinakappide ukсед ei tohiks olla liig kõrged ega laiad. Laest põrandani ulatuv kõrgus tuleks jagada kaheks-kolmeks osaks: väiksemad ukсед ülesse — sinna paigutatagu harvem tarvisminevaid esemeid. Suuremat seinakappi võib jagada mitmeks eriotstarbeks. Näiteks 160—180 sm. laiune kapp võib olla nelja uksega laiuselt, üks osa kuulugu toiduainete tagavaradele, mida võib hoida laegastes või purkides; teine osa jääks toidu ja keedunõudele, kusjuures keedunõusid hoitagu alumises osas ja kapi põhi kaetagu raudvarbadest valmistatud restiga, mis kaitseb tahma eest; kolmas osa võib kuuluda köögipesule ja triikimisvahenditele, neljandasse ossa saaks panna puhastusvahendeid, harjad, luuad, ahjuroobid ja lapid pesuämbrid jne.

Igas köögis peab olema töölaud ja mõni taburett, millel istudes saab laua ääres töötada. Kuna harilik laua kõrgus 60—70 sm. istudes töötamiseks kõrge, siis on väga otstarbekohane teha köögi töölaud nii, et lauas oleks väljatõmmatav plaat põrandast umbes 50 sm kõrgusel, mis väljatõmmates võimaldab töötada istudes. Otstarbekohaseid köögi töölaudu on kodumajanduskooljal, mulle meeldib eriti see laud,

kus üks osa on kapina ja teine lauana kasutatav, plaani ja tööjoonist saab tellida 50—70 sendi eest.

Hea oleks, kui köögis leiduks ka niisugune laud, mis kaetud tsinkplekiga ja vähe kõrgemate äärttega. Seal saaks teha mustemaid töid näiteks juurvilja puhastamine ja lõikamine. Selle lauaga ühenduses võiks olla nõudepesu korraldamine. Nõudepesemiseks peaks olema kindel nõudepesunõu, mis võiks olla kahepooleline — pesemise ja loputamise jaoks eraldi; kust vesi otsekohe juhitud mustavee torustikku. Jatkub ka sellest, kui igas kodus leiduks kaks kaussi või tsinkplekist vanni nõudepesu jaoks. Otstarbekohane hõlbusvahend on nõrgumise rest, kuhu asetatakse kuumas vees loputatud nõud.

Köögis leidugu püsiv koht: puhta-vee pangedele, kaanega mustavee ja toidujätete nõule, mida võimalikult saagedasti tühjendatagu; Kätepesu jaoks olgu vastav koht ja eraldatagu tingimata kätepuhkamise rätikud nõudepuhkimise rätikutest.

On köök ruumikas, võib olla köögis ka söögilaud, kuid igasugune muu ülarune rämps peaks kõrvaldatama. Väga tähtis puhtuse ja korra hoidmi-

sel on see, et oskaksime korralikult ja puhtalt töötada. Töötaksime nii, et köögi põrand püsib kuiv ega „laineta” väiksema pesemise juures. Samuti pestagu ja puhastatagu kõik nõud kohe pärast tarvitamist.

Püüame korraldada oma köögi nii, et seal oleks valgust, puhtust, leiduks panipaiku otstarbekohaste seinakapidena köögi tarbeesemetele, väikesele toiduainete tagavarale ja puhastusvahenditele. Valmistame ise tarbeasju ja hõlbustusvahendeid nagu laudu, vispleid, nuiasid, harju, tuuste, matte, korve ja hoolitseme selle eest, et kohe pärast sööki koristatakse söögilaud, pestakse nõud ja korraldatakse köök, kus iga asi omal kindlal kohal.

Jatkugu selles töös meil tahet, huvi, taibukat mõistust ja virku käsi.

A. Puhasküla: Tänan referenti õpetliku ettekande eest. Avan läbirääkimised ja palun kõiki sõna võtta.

Enn Tamme: Mis värvi võiks olla köögikapid.

E. Ots: Palun andestage, et unustasin nimetamata just värvimise, mis köögi puhtuse ja kodususe loob. Köögi seinad, lagi ja sisustus peaks olema heledatooniline, kas helesinine, hele-rohekas või kreem. Sobiv on kasutada kaht värvitooni, näiteks kreem ja rukkilille sinine, viimane laua ja tabureti jalgadele umbes 10 sm. kõrguseni põrandalt, samuti kaunistavate joontena; huvitavalt sobib helesinakashall punasega, võib ka tarvitada samas toonis kaht tugevust.

Lilli Oja: Mina tahaksin soovitada kõigile mustavee torustiku pänemist.

Meil oli enne tsement põrandas auk ja sinna valasime kartulikeedu ja kõik muud veed, oli hõlbus, aga põrand oli alatj märg ja mõnikord haises see vastikult. Nüüd pandi seinale kauss ja kõver toru seinale, on hoopis teine asi, puhas ja kena, pole mingisugust vastikut lõhna. Isa tegi tänavu aastal veel toreda asja, nimelt vannitoa, ja üsna kerge vaeva ning vähese kuluga. Pliidi ümberehitamisel pandi sealt toru läbi, tsink plekist tehti kaks suurt veenõu, asetati seinasse ja nüüd läheb külma-vee nõust vesi läbi toru soojavee nõusse. Pliidi müüri taga asetseb vannituba, mis iga väiksema tuletegemise puhul juba soe ja samuti saadaval ka soevesi. Niisugune vannituba peaks olema küll igas talus.

Valdek Jõgi: Täna on nii palju kuuldud köögikorraldamise tarvidustest, oleks veel palju küsida, õppida ja teha. Mina teeksin ettepaneku, et võtaksime eelseisvaks kolmeks aastaks endale koduseks tööülesandeks köögi korraldamise. Teeksime seda samas võistluse korras nagu kõiki töid maanoorteringis. Ärge ehmatage ega kartke, mõnel vana elamu ei suuda uuega võistelda. Korraldame igaüks oma võimete ja võimaluste piirides, midagi paremini teha saame küll igaüks ja eks ole seegi juba suur võit.

(Üldine kiiduavaldus).

A. Puhasküla: Sõnasoovijaid enam ei ole. Tänan kõiki kosolejaid ja lõpetan koosoleku. Laulaksime ühiselt „Kui Kungla rahvas kuldsel a'al”...

Maanoorte tööülesandeid.

Maanoorteringide töökavast.

Iga viljakas tegevus eeldab kindlat töökava. Kes on lähemalt jälginud meie maanoorteringide tegevust viimaste aastate jooksul, sel pole uudiseks, et tulemusrikkalt on teotsenud vaid need maanoorteringid, kes algusest peale on püüdnud rajada oma tegevust kindlale töökavale, püüdes vältida juhuslikkust ja huupi rähklämist. Et kaasaadata maanoorteringi-

dele töö korraldamisel, avaldame juhisel talvise töökava koostamiseks.

Põhialused kava koostamisel.

Töökava tuleb koostada vastavalt kohalikkudele oludele ja liikmete huvidele, kuid ikka nii, et see vastaks maanoorteringi põhi-eesmärgile, oleks noortele jõukohane

ning teostatav olemasolevate vahendite ja võimalustega.

Asudes töökava koostamisele, tuleb lähtuda kolmest seisukohast:

1) ülesanded, mida teostavad ringi liikmed ühiselt koos käies.

2) ülesanded, mida ringi liikmed täidavad oma kodus, ja

3) abinõud, kuidas saaks ring avaldada mõju põllu- ja karjamajanduslikkude teadmiste levitamiseks väljapoole liikmeskonda.

1. Liikmete enesearendamist võimaldaks koosolekute pidamine, kõneoskuse arendamine, õpingide tegevus, raamatukogu ja lugemislaua korraldamine, ringi oma ajakirja toimetamine ja koostamine, ekskursioonide korraldamine koduvalla taludesse ja kaugeemale, külaskäik naabernoorteringile, ühiste tööabinõude ja ostude korraldamine ja spordi ning mängude võimaldamine.

2. Nende ülesannete teostamiseks, mida saaks noored läbi viia kodutalus, tuleks organiseerida töörühmad noorte huvide kohaselt. Igas töörühmas olgu vähemalt kolm noort, kes oma ettevõtetes võistlevad.

3. Mõjuavaldamist väljapoole ja põllu- ning kodumajanduslikkude teadmiste levitamist võimaldaks avaliku kõnekoosoleku, kursuse, põllumajandusliku kohtu, metsa- või mõne teise päeva korraldamine, võistluste, demonstratsioonide, noorte nähtuste või peo pidamine.

Tegelik töökava koostamine.

Üldkoosolekule ettekandmiseks tuleb tegevusaasta kohta ringivanemal koos juhatusega koostada üldtöökava, mida üldkoosolek heaks kiidab või täiendab ja mille alusel üksikasjalik kava koostatakse.

Üksikasjalik tegevuskava nähku ette juba koosolekute ajal, käsitatavad küsimused ja võimalused koosolekute pidamiseks. Kodutalus läbi viidavate ülesannete teostamiseks tuleb koostada nimestik, millest näha iga liikme kohta tegutsemise ala ja tööettevõtte.

Aasta peale niisuguse üksikasjaliku töökava koostamine on vahest raske, kuid kindlasti tuleb seda teha lähema kuue kuu kohta. On koostatud üksikasjalik tegevuskava ja tegutsedes selle

järgi kaob peagi varem asetleidnud kurtmine ja pettumus tegevuses ning ring võib alati eduga näidata, et ta on midagi korda saanud.

Esitame siinjuures keskmistes oludes ja tingimustes töökava maanoorteringi tavalise tegevuse kohta, mida võib kohtadel eeskujuks võtta.

Ringi sisemised ülesanded ja tegutsemise vahendid.

1) Üldkoosolekuid tuleks korraldada vähemalt kaks korda kuus. Üldkoosolekutega tuleks ühendada ka referaat- ja vaidluskoosolekud. Koosolekutel käsitatavatest küsimustest oleksid pooled põllu- ja kodumajandusliku iseloomuga, kuna pooled oleksid maailmavaatelistel, üldsisulistel ja ühistegelisel. Koosolekuid tuleb kordamööda kõigil ringi liikmetel protokollda ja juhatada, ning esineda mõne referaadiga.

2) Koosolekutel liikmed kordamööda esinevad informatsiooniliste kodu- ja välismaiste uudiste valgustamisega. (Selles osas järgmisel koosolekul informatsiooniandja peab järjekindlalt jälgima sise- ja välismaisi tähtsamaid sündmusi ja need kokkuvõtlikult järgmisel koosolekul ette kandma).

3) Koosolekute pidulikumaks tegeviseks liikmed kordamööda kannavad ette deklamatsioone, kahekõnesid, humoreske ja kõik koosolekud algavad ja lõpevad lauluga.

4) Raamatukogu ja lugemislaua tuleb võimaluste piirides täiendada.

5) Rahvatantsu-, näitetrupp ja kõnekoor töötavad endiselt edasi.

6) Ring korraldab külaskäigu naaberringile.

7) Ring korraldab liikmetele jõulupuul ja aitab kohalikkudel organisatsioonidel korraldada riiklikkudel ja kohalikkudel tähtpäeval vastavasisulisi aktusi.

8) Ring hoolitseb selle eest, et kõik liikmed oskaksid täita tööettevõtete arvestusvihikuid ja pidada ringi rakendusraamatuid.

9) Igasugused ostud ringile teha ühiselt ja soliidsetest äridest.

10) Informatsiooni ringi tegevusest saata kohalikkudele ajalehtedele.

Liikmete poolt eriülesannete läbiviimine kodutaludes.

1) Korraldada ringi liikmete vahel kolmekuuse kestvusega panipaikade ja põrandate korrashoü võistlus.

2) Ellu kutsuda kana- ja heinaseemne kasvatajate töörühmad, ning viimased ettenähtud ajaks peavad valmistama töö ettevõtete läbiviimiseks vastavad abinõud ja riistad.

3) Kevadisteks noorte oskuvõimete võistlusteks võistlusalad kindlaks määrata ja liikmed võistlusteks ette valmistada.

Mõjuavaldamiseks väljaspool liikmeskonda ja maaelu arendamiseks tuleb korraldada:

1) Kolm avalikku kõnekoosolekut, millest üks oleks põllumajanduslik, välskõnelejatega, teine kodumajanduslik ja kolmas ühistegevuse alalt.

2) Kursusi korraldada igalt võimalikult alalt, kuid esimeses järjekorras kanakasvatuse ning heinaseemne kasvatamise ja kultuurrohmaade aladelt.

3) Osa võtta konvendi piirkonnalistest noorte talipäevast ja suusavõistlustest.

4) Korraldada ringi sissetulekute suurendamiseks üks pidu ja näitekohus.

Maanoorteringide tegevusest.

Kihelkonna noorte täienduskursuselt.

19—20. nov. peeti Kihelkonnal Rootsi küla koolimajas Kihelkonna Põllumeeste Konvendi maanoorte ringide tegelaste kursusi. Kursuste juhatajaks oli Kihelkonna konvendi maanoorte vanem J. L a u l, kes rakendas umbes 50 maanoorteringi tegelast kahepäevasele pidevale tööle.

Kursusel käsitleti Kihelkonna maatulunduse konsulendi poolt linnukasvatust, Kihelkonna Põllumeeste Konvendi aianduseassistendi E. P ü t t i poolt koduümbruse ja koduaedade korrastamise küsimust. Konvendi maanoorte vanem J. L a u l käsitles maanoorte seltskondliku kasvatuse küsimusi ja seisukohti. Ettekanded algasid ja lõpesid ühislauluga, vaheaegadel ja peale tööitava täitmist mängisid noored seltskondlike mängu.

Pühapäeva hommikul alustati tööd kursuste laulujuhi E. H ö b e n i k u

juhatusel koraaliga. Pr. H ö b e n i k u juhatusel esinesid Kihelkonna maanoorte ringi noored näitetöoga lauakoristamises ja nõude pesemises, mida kursused jälgisid suurima huviga.

Kihelkonna Põllumeeste konvendi esimees A. K a a r rõhutas vajadust kõikide Kihelkonna Põllumeeste Konvendi maanoorte organiseerimist maanoorte ringideks, agr. S. V a i g r e õpetas maanoori koostama karjale õigeid söödaratsioone. Maatulunduskonsulendi praktikant L. O s s i p o v tutvustas maanoortele kultuurheina liike ja heinaseemne kasvatamist. Saaremaa maanoorte instruktor O. K o l k oma sõnavõtus selgitas võimalusi, kuidas kursusel kuulnud ettekandeid, maanoorte loõktõõalasilid — linnu- ja heinaseemnekasvatust maanoorte ringides rakendada ja ringide sisetevgevust korraldada.

Prangli Maanoorteringi tegevusest.

Prangli Maanoortering Krüüdneris, Kambja konvendi piirkonnas, tegutseb edukalt. Suvel tegelesid ringiliikmed köögivilja ja loomasööda juurikate kasvatamisega, mis hästi korda läks. Võeti osa ka Kambja konvendi piirkonnas töötavate maanoorteringide supipäevast Kambjas.

Ringivanemaks on praegu kooli juhata. J. V i l i s m ä e, esimees — J. K i v i o j a, esimehe abi — H. S o o d l a, laekur — O. P a a l, kirjatoimetaja — M. T e e h a r u ja ametita juhata. liige — L. T e e h a r u. Ringi koduku on Prangli koolimaja, kus asetseb ka ringi raamatukogu ja lugemislaud, kuhu on

tellitud enamasti kõik noorte ja maanoorte ajakirjad.

Hiljutisel üldkoosolekul võeti vastu ja kinnitati juhatuse poolt esitatud talvine töökava, kus muuhulgas on ettenähtud järgmised tähtsamad ettevõtted ringi töös:

1) korraldada iga kahe nädala järgi referaatkoosolekuid mitmesuguste maanoorte ja kodumajanduse tegevusaladesse puutuvate küsimuste selgitamiseks;

2) korraldada lühiajalisi kursusi ja loenguid, nagu heinaseemne- ja kanakasvatuse aladelt, aianduse, talvise loomadepidamise jne. üle, kuhu kõnelema paluda vastavaid asjatundjaid;

3) moodustada heinaseemne- ja kanakasvatuse rühmad;

4) asutada oma laulukoor, mida juhatab ringivanem J. Vilismäe;

5) asutada rahvatantsu- ja võimlemisrühm, mille juhatajaks ringi liige A. Koplus;

6) esineda ühe avaliku peoga ja avaliku töökoosolekuga;

7) aidata kaasa raamatunädala korraldamisele oma ümbruskonnas.

Hinnati Kärevere maanoorte tööd.

Kärevere maanoorterings võisteldi suvises tegevuskavas kultuurtaimede kasvatamises ja sordiparanduses. Võistlusest võttis osa poolsada noort. Hindamise järele premeeriti söödavilja kasvatamises 1. auh. Järta Kiiskmaa ja Marta Hein, 2. auhinnaaga Lui Tammi. Kõõgiviljakasvatases anti 1. auhind Elli Kiiskmaale ja Leida Ruusile, 2. auhind Elsa Rumelile. Kanepikasvatases sai 1. auhinna Ernst Mutso. Sügisesse töökavasse võeti puukooli ja marjapõõsaste rajamine. Auhindade kättejagamisel viibisid instruktor H. Saar ja konvendi maanoorte vanem A. Lange.

Vastseliina noored panevad rõhku tegelikule tööskusele.

Vastseliina Maanoorte Ühenduse juhtide kursusel võeti vastu lai töökava.

Talvel peab iga mees-maanoor valmistama: kööki — 2 eset, peale selle raamaturiul, kirjutuslaud või kapp, 2 reha, kirve- ja labidavarre või aiapingi või 2 aiatooli. Naisnoored peavad valmistama tööülikonna, komp-

lekti kõõgirätikuid, põlle ja peakatte, pesukomplekti või 3 kootud eset.

Iga maanoor peab viima puhtuse tubadesse ja kööki. Erilist hoolt peavad noored kandma talu käimlate eest.

Enesearendamise ja vaimisel alal ning kutsetöö õppimiseks korraldatakse mitmeid kursusi, loenguid, demonstratsioone ja moodustatakse töörühmad.

Vastseliina Maanoorte Ühendus otsustas Vabariigi aastapäevaks välja anda maanoorte tegevuse ja omaloomingu albumi. Toimetajateks on valitud: pr. Armilde Sibul, Aleksander Tammesalu ja Iaan Sibul. Albumile on lubanud kaastööd maanoorte ja Noorte Kõtkaste juhid, omavalitsustegelased j. t. Võimaluse korral avaldatakse seal ka auhinnatud noorte kiritööd.

Sänna noorte tööst.

Sänna maanoorterings, kuigi aastatelt noor, on lühikese aja jooksul enda ümber koondanud suure hulga Sänna noori, kes nüüd elavalt on tegevusse rakendunud. Mõõdunud tegevusperioodi kestel on toimunud hulgaliselt võistlusi, millest tähtsamad juurvilja kasvatamise- ja kartulivõtmise-võistlus. Peale selle korraldati õppereis Väimela põllunduskoolidesse ja Vastseliina põllumajandusliikule näitusele, millest noori kui ka vanu rohkearvuliselt osa võttis.

Käesoleva aasta töökavas on referaatõhtule korraldamine, võistlused ja seltskondlik tegevus. Algavad ka ettevalmistused tuleval aastal korraldada konvendivahelise Maanoorte Ringide lõpsi-, veiste-hindamise ja veiste-puhastamise võistluste jaoks noorte väljaõpetamisega.

Ringi juhatases on praegu E. Meriorg esimehena, A. Jurask kirjatöimetajana ja prl. L. Uibo laekurina.

Haanja maanoorte kirjatöö-võistlused

Haanja Maanoorterings kuulutas välja liikmetevahelised kirjatöövõistlused alla 20 a. vanadele — teemal „Kuidas tuleb maanoorel käituda?“ ja 20—25 a. vanadele — „Miks eelistada maaelu?“ Kirjatööd tulevad kirjutada mitte üle 3 poogna lehekülje ja ära saata hiljemalt 10. veebruariks 1939. a. Ringi nimele. Auhindadeks on raha ja kirjandus.

Eesti noorsoo kuukiri

„Maanoored”

jätkab ilmumist 1939. aastal.

VÄLJAANDJA EESTI PÖLLUMEESTE KESKSELTS.

„Maanoored” eesmärk:

Iga maanoor kasvagu tubliks põllumeheks.

Selle saavutamiseks avaldab ajakiri Eesti rahvuslikus maavaimus kirjutusi meie maaelu mõistmiseks, arendamiseks ja sellesse juurdumiseks noortejuhtidele, maanoorte ringidele ja igale maanoorele meie parimate noorsoojuhtide ja andekamate noorte sulest.

Täielikumad ülevaated maanoorte-ringide tegevusest.

Kingituseks saavad 1939. aastatellijad väärtusliku raamatu „Viljapuude standard sortimendid”.

Ajakirja „MAANOORED” tellimishind:

Aastas 120 senti; ajakirja „PÖLLUMEES” ja kuukirja „ÜHISJÕUD” kaasas 2 krooni.

Tellida saab igast postiasutusest.

Toimetus ja talitus Tallinnas, Pärnu mnt. 6, postk. 54.

Fa Joh. Nurmbergi trükk, Viljandis, 14. detsembril 1938. a.

EESTI
RAHVUSPRAAMATUKOOGU
AR

11